

HE 139/2001 vp

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi Euroopan yhteisön maidon ja maitotuotteiden kiintiöjärjestelmän täytäntöönpanosta annetun lain kumoamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan kumottavaksi Euroopan yhteisön maidon ja maitotuotteiden kiintiöjärjestelmän täytäntöönpanosta annettu laki. Sillä on pantu täytäntöön Suomessa Euroopan yhteisön lainsäädännön mukaiset maitokiintiöitä sääntelevät järjestelmät. Tar-

vittavat kansalliset säädökset voidaan vastaisuudessa antaa Euroopan yhteisön yhteisen maatalouspolitiikan täytäntöönpanosta annetun lain nojalla.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä huhtikuuta 2002.

PERUSTELUT

1. Nykytila ja ehdotetut muutokset

Euroopan yhteisölle (EY) on annettu yksinomaisen toimivalta yhteisön maatalouspolitiikan tavoitteiden toteuttamiseksi. Jäsenvaltiot eivät pääsääntöisesti voi noudattaa kansallista maatalouspolitiikkaa tai antaa kansallisia säännöksiä asioista, jotka on säännelty yhteisötasolla. Yhteistä maatalouspolitiikkaa säännellään pääasiallisesti asetuksilla, mutta myös direktiiveillä ja päätöksillä. Asetukset ovat sellaisenaan Suomea sitovia ja ilman erillistä voimaannpanoa välittömästi sovellettavia. Osa asetuksista sisältää kuitenkin säännöksiä, joissa edellytetään myös kansallista sääntelyä, esimerkiksi toimivaltaisia kansallisia viranomaisia, rangaistus- ja muita seuraamuksia sekä täytäntöönpanoa koskevia säännöksiä. Asetuksissa on voitu myös jättää osa sääntelystä kansallisesti päätettäväksi. Kansallisella lainsäädännöllä on lisäksi mahdollista antaa täydentäviä säännöksiä silloin, kun EY:n säännökset sisältävät ainoastaan sääntelyn kohteena olevaa asiaa koskevat vähimmäisvaatimukset.

Euroopan yhteisön voimassa oleva maitokiintiöjärjestelmä perustuu maito- ja maitotuotealan lisämaksusta annettuun neuvoston asetukseen (ETY) N:o 3950/92 sekä maito- ja maitotuotealan lisämaksun soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä annettuun komission asetukseen (ETY) N:o 536/93. Kullekin jäsenvaltiolle on neuvoston asetuksessa vahvistettu kokonaiskiintiöt, joita tilakohtaisten viitemäärien yhteen laskettu määrä ei saa ylittää meijerimaidon eikä suoramyyntin osalta. Suomen meijerimaitokiintiö on 2 397 527,921 tonnia, kun tuotantoon palanneiden niin sanottujen ”SLOM”-tuottajien viitemäärät on lisätty maakiintiöön. Euroopan yhteisön lainsäädännön edellyttämien yleensä teknisluonteisten täytäntöönpanosäännösten sekä rangaistus- ja valvontasäännösten antamiseksi on Suomessa saatettu vuoden 1995 alusta voimaan laki Euroopan yhteisön yhteisen maatalouspolitiikan täytäntöönpanosta (1100/1994). Laki on yleislaki ja

sitä sovelletaan yhteisen maatalouspolitiikan mukaisiin tukiin, jollei lailla muuta säädetä.

Eduskunta edellytti käsitellessään vuonna 1994 edellä mainittua lakia Euroopan yhteisön yhteisen maatalouspolitiikan täytäntöönpanosta, että elinkeinoharjoittajien tuotantooikeuksien, kuten maitokiintiöiden määräytymisen perusteista säädetään lailla. Tämän vuoksi annettiin Euroopan yhteisön maidon ja maitotuotteiden kiintiöjärjestelmän täytäntöönpanosta laki (355/1995), joka tuli voimaan 22 päivänä maaliskuuta 1995. Sen mukaan työvoima- ja elinkeinokeskuksen maa-seutuosasto vahvistaa hakemuksesta tilakohtaisen viitemäärän tuottajalle, joka myy maitoa tai maitomäärää vastaavia tuotteita meijeriin tai suoraan kulutukseen. Tuottajan viitemääräksi määräytyi 1 päivänä huhtikuuta 1995 alkaneelta jaksolta maidon väliaikaisista tuotantokiintiöistä annetun lain (570/1984) mukainen tuotantokiintiö. Tuottajien tuotantooikeudet on vahvistettu, joten Euroopan yhteisön maidon ja maitotuotteiden kiintiöjärjestelmän täytäntöönpanosta annettu laki on tältä osin menettänyt merkityksensä. Laki ehdotetaan näin ollen kumottavaksi, jolloin tarvittavat säädökset annettaisiin Euroopan yhteisön yhteisen maatalouspolitiikan täytäntöönpanosta annetun lain nojalla maa- ja metsätalousministeriön asetuksilla.

Kaksihintajärjestelmän mukaisten tilakohtaisten tuotantokiintiöiden määrä oli maaliskuun 1995 lopussa noin 217 miljoonaa kiloa eli yhdeksän prosenttia suurempi kuin maakiintiö. Tuotantooikeuksien leikkaus yhdeksällä prosentilla olisi ollut erittäin haitallista rakennekehityksen kannalta. Vuoden 1995 lopulla päättyneiden neuvottelujen jälkeen komissio antoi helmikuussa 1996 komission asetuksen maito- ja maitotuotealan lisämaksujärjestelmän soveltamista koskevasta toimenpiteistä Suomessa (EY) N:o 204/96. Asetuksen mukaisesti Suomen tilakohtaisten viitemäärien yhteismäärän sallittiin enintään 31 päivään maaliskuuta 1997 ylittää vastaava taattu kokonaisuus. Viitemäärät sopeutettiin valtioneuvoston päätöksellä (284/1997) maakiintiöön 1 päivästä huhtikuuta 1997.

Maaliskuussa 1997 maa- ja metsätalousministeriö päätti siirtyä osittaiseen hallinnolliseen meijerimaidon viitemäärien välitykseen. Tuottajalla, joka tuotantajakson aikana myy vähintään puolet viitemäärästään valtiolle, on oikeus myydä jäljellä oleva viitemääränsä vapaasti. Hallinnolliseen viitemäärien välitykseen liittyvä maksuliikenne on hoidettu maatilatalouden kehittämisrahaston kautta. Hallinnollisesti järjestetyssä menettelyssä on ostettu ennakkomaksuista kertyvillä varoilla myynnissä olevia viitemääriä kansalliseen varantoon, josta niitä on myyty edelleen kyseisen ennakkomaksun maksaneille tuottajille. Maa- ja metsätalousministeriö on määrännyt viitemäärän ostajalta perittävän ennakkomaksun suuruuden. Käytännössä työvoima- ja elinkeinokeskusten maaseutusastot ovat huolehtineet viitemäärien ostoista ja myynneistä.

Maatilatalouden kehittämisrahaston varojen käyttäminen edellyttää aina lakiin otettavaa säännöstä. Kumottavaksi ehdotetun lain 8 a §:n mukaisesti maatilatalouden kehittämisrahaston varoja voidaan käyttää maidon viitemäärien välittämiseen tuottajille kansallisesta varannosta. Sanottu säännös on tarkoitus siirtää maatilatalouden kehittämisrahastosta annettuun lakiin (657/1966).

Maitokiintiöiden vahvistamista, siirtämistä ja väliaikaista luovuttamista sekä maitokiintiöiden korottamista ja uusien maitokiintiöiden myöntämistä koskevat säännökset sisältyvät EY:n lainsäädäntöön.

2. Esityksen tavoitteet

Esityksen tavoitteena on uudistaa Suomen lainsäädäntöä sekä yhdenmukaistaa sitä Euroopan yhteisön maitokiintiöjärjestelmän kanssa.

3. Esityksen vaikutukset

Esityksellä ei ole itsenäisiä taloudellisia tai organisaatio- ja henkilöstövaikutuksia. Esitys ei muuta maitokiintiöjärjestelmää.

Esitys liittyy kuitenkin eduskunnalle annettuun esitykseen maatalouden organisaatiouudistuksesta. Ehdotuksen mukaisesti ehdotetaan perustettavaksi uusi maaseutuvirasto, joka hoitaisi maatalouden eri tukimuotojen täytäntöönpanoon liittyviä tehtäviä.

Järjestelmästä vastaavat tulevaisuudessa maa- ja metsätalousministeriö, Maaseutuvirasto ja työvoima- ja elinkeinokeskukset.

4. Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu maa- ja metsätalousministeriössä virkatyönä.

5. Voimaantulo

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan samanaikaisesti Maaseutuvirastosta annettavan lain kanssa.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

*Lakiehdotus***Laki****Euroopan yhteisön maidon ja maitotuotteiden kiintiöjärjestelmän täytäntöönpanosta annetun lain kumoamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Tällä lailla kumotaan Euroopan yhteisön maidon ja maitotuotteiden kiintiöjärjestelmän täytäntöönpanosta 17 päivänä maaliskuuta 1995 annettu laki (355/1995) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen. Mainitun lain nojalla annetut määräykset, ohjeet, päätökset ja asetukset ovat kuitenkin voimassa, kunnes niistä toisin säädetään tai määrätään.

2 §

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
ta 200 .

Lain 8 a §:ää sovelletaan kuitenkin ennen tämän lain voimaantuloa vireille tulleisiin viitemäärien kauppoihin ja lain 10 §:n mukainen neuvottelukunta jatkaa toimintaansa siihen asti, kunnes toisin säädetään.

Helsingissä 28 päivänä syyskuuta 2001

Tasavallan Presidentti**TARJA HALONEN**Maa- ja metsätalousministeri *Kalevi Hemilä*